

Deczki Sarolta

*A kizökkent utca*

**Tar Sándor: A mi utcánk**

*A mi utcánk*<sup>1</sup> 1995-ben jelent meg könyvként, előtte folytatásokban közölte a *Beszélő*. A harmincegy, többnyire ötoldalas novellából álló gyűjteményt minden kritikus a nagyepikai formák felé való elmozdulásként regisztrálta Tar Sándor életművében, s hol novellafüzérként, hol kisregényként értékelték. Maga a szerző pedig azt állítja, hogy amikor elkezdte írni ezeket a kis történeteket, még nem látta, mi fog belőlük kikerekedni:

Azt kérték tőlem, hogy négy-, ötflekkes szociografikus írást adjak rendszeresen. Az elején úgy gondoltam, hogy portrék lesznek, tiznél több folytatásra nem számítottam. Később számomra is kezdtek a dolgok összefüggeni, tehát egy bizonyos utcáról van szó, annak a lakóiról, jóllehet, abba az utcába egy csomó más személyt is betelepítettem, például a lakótelepről egyiket-másikat, meg innen-onnan, de elkezdtem magam abban is jól érezni, mint a bűnregényben később. Tíz helyett harmincegy rész lett, és miután a helyszín meg a figurák összefüggnek, kineveztük regénynek, mert lehet annak is nevezni.<sup>2</sup>

Angyalosi Gergely értelmezői javaslata szerint<sup>3</sup> a cím a hatvanas évek egyik nagy slágerét idézi fel a Zárai–Vámosi-duótól. A korabeli klipben az énekes páros andalog Budapest turisztikailag frekventált, jól karban tartott helyein, és közben negédesen és bárgyún azt énekelik, hogy „a mi utcánk ó, be szép...”. Angyalosi szerint a dal a kádárista konszolidáció zenei emblémája, ez a felvetés pedig jelen vonatkozásban azt jelenti, hogy Tar utcája ennek a szirupos-hazug világnak a zárójelbe tévése, tagadása, vagy ha úgy tetszik, kizökkentése a helyéről – már ha volt helye valahol egyáltalán. Az ellentét legalábbis aligha lehetne nagyobb, mint ami a boldog, az életével szemlátomást elégedett pár és a Görbe utca lakóinak sorsa között feszül, mint ahogyan a képeslapokon megjelenő főváros is messze van a lepukkant falu szélétől.

---

<sup>1</sup> Tar Sándor: *A mi utcánk*, Budapest, Magvető, 1995. (A továbbiakban erre a kiadásra hivatkozom, és az oldalszámokat a főszövegben, zárójelben adom meg.)

<sup>2</sup> Károlyi Csaba: „»A tényekhez azért ragaszkodom«”, *Élet és Irodalom*, 1999/12, <http://www.es.hu/old/9912/index.htm>, utolsó letöltés dátuma 2017. január 15.

<sup>3</sup> Vö. Angyalosi Gergely: „Könnyek és röhögés (Tar Sándor: *A mi utcánk*)”, in uő: *Romtalánítás. Kritikák, esszék, tanulmányok*, Budapest, Kijárat, 2004, 119–125. o.

*A mi utcánk* szinte végig egy helyszínen játszódik, melyet alig hagynak el a szereplők. Az utca valódi, hivatalos neve esetleges, a narrátor utal rá, hogy valaha Ságvári volt, aztán Radnóti lett, de a helyiek és a postás csak Görbe utcaként emlegetik. Az utca „rendes” nevének esetlegessége is utal arra az általános átnevezési hullámra, mely Magyarországon időről időre végigsöpör, s különböző ideológiák nevében megszünteti terek, intézmények korábbi identitását, s egy másikkal ruházza fel őket. Szimptomatikus, hogy „a mi utcánk” rendszerváltás előtti és utáni neve egyaránt másodlagos szerepet játszik a mellett a név mellett, ahogyan a helyiek emlegetik, ami azt is jelzi, hogy a Görbe utca kicsúszik a bürokratikus-adminisztratív kontroll alól, és a saját elnevezési gyakorlatát követve fenntartja magának a jogot a saját névre, a saját identitás meghatározására. S talán a névadásnak ebben a gesztusában figyelhető meg valamifajta reflexió az utca térbeli és társadalmi státuszára, hiszen a „görbe” jelző legtöbbször a rossznak, az ócskának, a balvégről valónak a szinonimája – még akkor is, ha számos közterület kapta ezt a nevet Magyarországon.

Az utcáról annyit tudunk, hogy egy falu szélén húzódik, nagyjából egy kilométer hosszan, és a faluba tartó műútból ágazik le, ám nincs leaszfaltozva, maradt földút. A szegény lakók a belvizes legelőn vertek vályogot, abból építkeztek, a falutól ez a gödrös rét választotta el az utcát. Az utca a buszmegállótól a vasútállomásig nyúlik, vagyis két lehetséges kitorési pont között, amelyek összekötik az utcát a külvilággal. A külvilággal való kapcsolat azonban nem túl erős, hiszen kevesen utaznak el, még kevesebben hagyják el végleg az utcát, és azok sincsenek sokan, akik ide érkeznek – vagyis egy meglehetősen zárt közösségről van szó, mely egy zárt térben éli a maga mindennapjait. Ez a zártság nemcsak térbeli jellemzője ennek a közösségnek, hanem szociális, mentális és perspektivikus is; a világtól csaknem elzárt utca így válik egy életforma metaforájává. A zártság ugyanakkor nem egyértelműen önként választott állapot, hanem bizonyos társadalmi kényszerek hatására jött létre, melyek többek között térbeli elkülönítettségben is manifesztálódnak, így hozva létre egy sajátos térpoétikát.

A tér különös fontossága a Tar-prózában ugyan rendre felbukkan a szakirodalomban, de Kolozsi Orsolya tanulmánya tulajdonította eddig a legnagyobb szerepet neki. Egyik figyelemreméltó meglátása, hogy *A mi utcánk* zárt és a szereplők számára nehezen elhagyható tere tökéletes ellentétben van a világirodalom egyik legfontosabb toposzával, az utazással, és egyik legjellegzetesebb hősével, a vándorral. Azt írja, hogy az

utazás kronotoposza nemcsak egy térben, időben történő mozgást jelent, hanem ezzel együtt jellemfejlődést, (ön)megértést, sorsok változását, tehát az epikus szövegek minden szegmensére kihat. De Tar Sándor szövege

mintha éppen ennek a jól ismert típusnak, az úton-lét és az utazás metaforájának ellentétét igyekezne kidolgozni.<sup>4</sup>

A Görbe utca lakóira ugyanis nem jellemző az utazás, sem konkrét, sem metaforikus értelemben. Ahogyan a térben nem változtatják a helyüket, úgy a saját lelkük, személyiségük is felfedezetlen marad a számukra, aminek következtében jellemfejlődésről sem lehet szó náluk. Kolozsi azt állítja, hogy ezek a hősök antivándorok, ennek mintájára talán nem túlzás a novellafüzért antiutaztató regénynek nevezni. Utazás és felfedezés helyett csak kényszerpályák vannak, noha az utca lakói néhányan elvágódznak, vagy akár kísérletet is tesznek a menekülésre. Az elvágódás romantikus motívuma a Görbe utcában önmaga paródiájává válik.

Kiss Laci és Sós Kati tizenéves kamaszok, akik el akarnak szökni egy közeli tanyára, de csak eddig jutottak el a tervezésben, mert még nem tudják, hogy azután mit is akarnak csinálni. Sós Kati szép lány, és elege van a beteg apjából, meg abból, hogy neki kell a disznót gondozni, amitől mindig koszosnak és bűdösnek érzi magát. Nem szerelmes a fiúba, pontosabban nem bele szerelmes, hanem egy másikba, Attilába, de abba is inkább kamaszos rajongással. A Kiss Lacival való kapcsolata – ha lehet így mondani – pragmatikus természetű; a fiútól várja a szabadulás esélyét, aki azt is kijelentette neki, hogy öngyilkos lesz, ha nem megy hozzá feleségül. Kati tehát kimegy a buszmegállóba, ami jelen esetben a szabadság kapuját jelenti számára, és várja, várja a fiút, ahogyan megbeszélték – aki azonban elaludt. Amikor a lány elmegy hozzá, és felébreszti, meg is kérdezi tőle: „muzáj nekünk oda kimenni?” (98. o.). Amikor pedig nagy nehezen mégis kijutnak a tanyára, akkor kiderül, hogy nincs ott semmi. Csak a padláson találnak helyet, a fiú tapogatja a lányt, ám az nem hajlandó engedni neki, s az jár a fejében, hogyan tudna megszabadulni az apjától. A szökési terv tehát kudarcba fulladt, és a szabadulásra tett halvány kísérlet csak megerősíti azt a gondolatot, hogy az utca fogva tartja az embert.

Az elvándorlás éppoly reménytelen menekülési lehetőség, mint az öngyilkossági kísérlet. Az utóbbi Mancika kétségbeesett lépése, ám még ez sem sikerül neki. A nő szépen felöltözve kifekszik a sínre a falu végében, és várja a vonatot. Csakhogy a vonat már elment, és aznap másik már nem jön. Ezért nem is igyekeznek annyira a segítségére, egyedül Piroska néninek jut eszébe, hogy akár tehervonat is járhat azon a vonalon. Aztán a hír elterjed a Misi

---

<sup>4</sup> Kolozsi Orsolya: „Egy zsákutca és helybenjáró hősei”, *Kalligram*, 2013/5, <http://www.kalligram.eu/Kalligram/Archivum/2013/XXII.-evf.-2013.-majus/Egy-zsakutca-es-helybenjaro-hosei>, utolsó letöltés dátuma 2016. május 23.

presszóban, és mivel az utcában nem történik túl sok érdekes, ezért ez az esemény felvillanyozza a törzsközönség tagjait, akik el is indulnak a sínekhez. A férj feldobja a szekérre a tökrészes asszonyt, aki kórházba kerül – és itt a történet vége, minden megy tovább, ugyanúgy. Hasonlóképpen végződik Vereslaci kitörési kísérlete is, aki Debrecenben próbált szerencsét. Talált feleséget magának, belépett a pártba, majd a boldogulás érdekében munkásőr is lett – vagyis élt a rendszer által felkínált lehetőségekkel, bár minden különösebb meggyőződés és elkötelezettség nélkül. De hiába igyekezett, szervezett brigádot, brigádkirándulást, és próbálta minden módon észrevetetni magát, nem utaltak ki neki lakást. Emiatti frusztrációjában elhatalmasodott rajta az agresszió, és munkásőri hatalmával visszaélve elkezdte terrorizálni és kontrollálni a házbeli lakókat. A felesége hamarosan elhagyta, Veres bekerült a kórházba az idegosztályra, onnan pedig már egyenesen a Görbe utcába ment haza. A megérkezés öröme lerészegedett a Misi kocsmában, az apja hazavitte, ő pedig „ittthon vagyok, gondolta megkönnyebbülve, és a testét elöntötte valami jól ismert melegség. Ott lent, mint régen.” (29. o.) A narrátor egyszerre idézi itt meg és fordítja ki a „boldog hazatérés” toposztát, hiszen a férfinak nem a szívét önti el az érzelmek melegsége, hanem a testét a húgy.

A harmincegy novella közül a két kamaszról szóló *A szökésen* kívül még két olyan van, amelynek címe szintén a vágyott szabadulásra utal: a *Néha úgy elmennék* és az *El, valahová*. Az előbbi egy Sóvágó Lajos nevű férfi történetével indul, akinek sivár és egyhangú az élete: sem munkája, sem felesége, sem gyereke nincsen. Az apja az öngyilkosságba menekült a kilátástalanság elől. A novella horizontja innentől kitágul, és megjelenik a Misi kocsmá törzsközönsége, akik rövidet isznak, mert rossz a hangulatuk az öngyilkosság miatt. S egyszer csak arra lesznek figyelmesek, hogy szekerek tűnnek fel az utcában, beás cigányokkal, akik Sóvágó Lajost keresik, miközben énekelnek, táncolnak, isznak, s virágok lógnak a szekerek oldalán. Lajos fent ül a bakon, boldogan nevet, Vereslaci pedig „szivárványt látott felettük, és azt mondta, menne ő is. Sudák is. Mérő Lajos is felállt nagy nehezen, és mentünk volna már mindnyájan, az egész utca, bárhova, de nekünk már késő.” (119. o.) A cigánykaraván felbukkanása mesebeli-romantikus motívum, a szivárvánnyal együtt pedig már-már mágikusává válik Tar szikár realizmusa, de a happy end elmarad: az utca lakói bár mennének, ám mégis maradnak, mert nekik „már késő”. Az nem derül ki, hogy miért késő, és mihez képest az, a narrátor kommentárja valamifajta fatalista beletörődést sugall. A cigánykaraván az életerőt- és örömet, szabadságot jelenti, amitől az utca lakói már úgy elszoktak, hogy nincs erejük elmenni. Az *El, valahová* című novellában pedig nem jelenik meg konkrétan a kitörésnek a lehetősége, de még a vágya sem, a benne szereplő megroppant sorsú emberek

történetét a cím paratextusként értelmezi, mintegy levonva a következtetést nyomorult élethelyzetükből. A kitörés tehát lehetetlennek tűnik, az utca lakói csak halálukban szabadulnak. A zárt tér a lehetőségeket is beszűkíti, monotóniát és állandó ismétlési kényszert visz az életükbe.

Az ismétlés egyaránt jelen van térbeli és időbeli értelemben, valamint a narrációban is, sulykolva mintegy az állandóságot és a változtathatatlanságot. A legszembeütőbbben talán abban, hogy minden ház minden lakója hasonló problémákkal küszködik, hasonló nyomorban él, ugyanazok az élethelyzetek ismétlődnek mindenkinél: a munkahely elvesztése, betegségek, nyomor, magánéleti és családi problémák stb. Ezek különböző variációi, vagy valamennyi együttvéve jellemzik az összes lakót, kivétel nélkül. De generációs szinten is ismétlődésről beszélhetünk, hiszen a gyerekek is ugyanazokkal a problémákkal küszködnek, mint a szüleik. A kötet közepe táján található *Madártávlat* című novella mintegy összefoglalja az utca életét, múltját és jelenét. A férfiak már korán, tizennégy-tizenöt éves korukban elkezdnek dohányozni, pár év múlva inni, valahogy kijárják az iskolát, dolgoznak a városban néhány gyárban, de kevésnek van ereje végleg elköltözni. Akik elmentek, azok sem tudtak boldogulni, élni a lehetőségeikkel, és ugyanolyan szegényen kerültek vissza, ahogy elmentek. Aztán jön a házasság, a gyerek, és kezdődik minden előlről. Az udvarlás rövid, a szerelem pedig gyors és igénytelen. Végül úgyis mindenki a Misi presszóban és Piroska néni bögrecsárdájában köt ki. Kolozsi is idézi *Az ellenállás melankóliája* mottóját, mely erre a létállapotra is illik: az idő telik, de nem múlik. Az idő önmaga körül örvénylik, és nem hoz jelentős változást, csak a mikrotörténekek szintjén.

Szilágyi Márton a novellafűzér időkezelésének újdonságára hívta fel a figyelmet, mikor azt állította, hogy

miközben a cím felkínálta értelmezési lehetőség és a várhatóság logikája látszólag csupán leírásra készít föl, vagyis arra, hogy a sorjázó történetek az utca térbeli eloszlása szerint szerveződnek, mintegy a házak, illetve épületek sorát véve alapul az ott élők bemutatásához, ezenkívül – szinte észrevétlenül, valójában azonban igen finom és hangsúlyos jelzésekkel – egy igen hosszú időszáv lassú, lappangó változásokat is hozó, de alapvetően mégis mozdulatlan periódusát írja le az egész kompozíció.<sup>5</sup>

---

<sup>5</sup> Szilágyi Márton: „Túl a reményen”, *Ex Symposion*, 2006/57, [http://exsymposion.hu/index.php?tbid=article\\_page\\_\\_surfer&csa=load\\_article&rw\\_code=tul-a-remenyen\\_1357](http://exsymposion.hu/index.php?tbid=article_page__surfer&csa=load_article&rw_code=tul-a-remenyen_1357), utolsó letöltés dátuma 2016. május 23.

Ez a megfigyelés azért is fontos, mert az egész szövegstruktúra egyik legfontosabb sajátosságára mutat rá: arra, hogy miközben egy szinte állóképpé merevített panorámáról van szó, mely a maguk statikusságában, élethelyzetük jellegzetességeivel együtt ábrázolja a Görbe utca lakóit, aközben mégis regisztrálhatunk bizonyos változásokat. Ezek azonban nem a kitörés lehetőségét hozzák el, hanem valamiféle fátum beteljesedését, ami igazolja a narrátor fentebb idézett szavait: nekünk már késő. Vida bácsi fiának a halála például egy ilyen régóta érlelődő változás, ami szintén azt támasztja alá, hogy az események mintegy előre determináltak, mindenki azt az életutat járja be, azt a sorsot teljesíti be, amely előre várható volt. Hasonlóképpen lassan derül fény a Misi presszó és tulajdonosai történetére is. Az idő nem az események logikáját követve halad, hanem ugrásokban; mintha *time-lapse* kamera rögzítené, és rakná egymás mellé, szinte találomra a történeteket. Ezek az önmagukban is megálló kis portrék, rajzok, történetek azonban a teljes ciklus vonatkozásában olyan töredékek, mozaikdarabok, amelyekből összeállítható a Görbe utca és lakói története.

A narrátor ismétlései pedig szintén azt a benyomást erősítik, hogy minden visszatér, minden ugyanaz. A narrátor is többször nekilát egy-egy történet elmesélésének, többször leír bizonyos léthelyzeteket, jellemeket; ilyen például Hesz Jancsi és anyósa viszonya, Piroska néni létfontosságú szerepe az utca mikrotársadalmában, Esztike és Tarcsai megismerkedése stb. A narrátor azonban nem reflektál arra, hogy olyan dolgokat ismétel, amelyeket már elmesélt valamikor; nincsenek előre- és visszautalások, amelyek egységgé formálnák a novellafüzért, így hangsúlyozottá válik az egyes „fejezetek” különállása, zártsága és felcserélhetősége. Hiszen, ha nem az előre- és visszautalások vagy a történetmondás időbeli logikája révén teremődik egység a novellák között, akkor bármikor bármelyik kiemelhető és felcserélhető egy másik darabbal – *salva veritate*. A novellák között nem retorikai, hanem tematikai szinten jön létre egység. Ahogyan Károlyi Csaba is írja, az elbeszélésnek nincs határozott íve, nem célelvű, „nincs főhős, csak egymás mellé rendelt, vegetáló lények vannak”<sup>6</sup>. Az egymásba fonódó novellák, melyeket tetszés szerint lehet kisregénynek vagy novellaciklusnak tekinteni, csaknem bármikor és bárhol folytathatók. Az ismétlés retorikai alakzata tehát nem koherenciát teremt, hanem ellenkezőleg: a szöveg szintjén inkább a különállást nyomatékosítja. Továbbá van még egy nagyon fontos szerepe, melyben a retorikai funkció egzisztenciális markerré alakul és az egyes sorsok kilátástalanságát hangsúlyozza. *A mi utcánk* világa tehát egy olyan tér, amely fogva tartja az embert, és a reménytelenség folytonos ismétlő köreire kényszeríti.

---

<sup>6</sup> Károlyi Csaba: „A kilátástalanság utcája (Tar Sándor: *A mi utcal; Minden messze van*)”, *Holmi*, 1996/3, 445–448. o., itt: 447. o.

A narrátori bonyolult beszédkonstrukció egyik alapvető reflektáló-kommentáló funkciója a humor és az irónia, hiszen ezek képesek eltávolítani a tapasztalt életvalóságtól, és olyan perspektívába állítani az eseményeket, ahonnan nézve már nem is annyira tragikusnak, mint inkább humorosnak tűnnek. Dupla fenekű elbeszélői technikával van tehát dolgunk, mely egyszerre játszik két regiszteren: olvashatjuk a Görbe utca történetét majdnem könnyed, humoros történetként, a *Roncsfilm* hagyományának folytatójaként, valamint tragikus hangoltságú szociográfiaként. A két regiszter közötti reflektált játék olyan stílusbravúr, mely mindkét végletet folyamatosan játékban tartja és kijátssza őket egymás ellen. A narrátori beszédet mindvégig jellemzi ez az eljárás: egyszerű, egyes szám első, harmadik, valamint többes szám első személyű mondatokban tudósít hősei aktuális viselt dolgairól, melyek a közegnek és az életutaknak megfelelően kellőképpen tragikusak, ám a legnagyobb katasztrófát is ironikusan tálalja, megteremtve a könnyed felülemelkedés lehetőségét, ám rögvest vissza is vonva azt. A katasztrófát a humorról ellensúlyozza, a viccnek azonban a nyomorúság a táptalaja. Ebből a szempontból igaza lehet Angyalosi Gergelynek, aki a legnagyobb cseh elbeszélők teljesítményéhez hasonlítja *A mi utcánkat*: „merem állítani, hogy ennek a groteszk, helyenként sötét iróniába hajló, de általában nagy életerőt sugárzó humornak köszönhetően *A mi utcánk* helyenként eléri a nagy cseh elbeszélők szintjét”<sup>7</sup>.

Tudjuk, hogy az utca egy Debrecen környéki falu legszélső utcája, amely még a vélhetően nem túl tehető emberek által lakott településtől is elkülönül, és saját mikrovilágot alkot. Ennek a világnak a legszembevetőbb jegyei közé tartozik maga az elkülönülés, mely társadalmi és topográfiai szinten egyaránt kifejeződik. Az elkülönülés azonban nem volt determinált, hiszen amennyit az utca történetéből megtudunk, abból kiderült, hogy valaha nagy reményekkel vágta bele a mára alkoholistává züllött lakók az itteni életbe. Az utcában a csatornázásnak is azzal a reménnyel fogtak neki, hogy „jönnek a fiatalok a városból, építkezének, kell a komfort, fejlődik a falu” (50. o.). A fiatalok valóban jöttek, telket vettek, elkezdtek építkezni, ám a házakat már nem tudták befejezni. Ezek a félbemaradt házak tökéletes szimbólumai a kettétört életeknek. A szülők adtak némi pénzt az építkezésre, cserébe, hogy majd ők lakhatnak a nyári konyhában, de végül otffelejtették őket a régi házukban. Közben jött a gyerek, a férjet elbocsátották az állásából, a ház félbemaradt, a házasság tönkrement – körülbelül ez a történetek nyers váza. Az összes, személyes történet pedig variáció erre a témára. Harminc-negyven házból áll az utca, ám legnagyobb részüket

---

<sup>7</sup> Angyalosi: id. mű, 96. o.

sohasem fejezték be rendesen. Vida bácsi véleménye szerint azonban nem csak a fiatalok a felelősek, mert „ezeket a szerencsétleneket az állam hajszolta bele ebbe az egészbe, mert csak kétszintes házat lehetett építeni, arra adtak engedélyt, ez a mostani pedig megbüntette őket a kamattal” (34. o.). Vagyis az állami szűklátókörű és kiszámíthatatlan bürokrácia is jelentősen hozzájárult az itteniek nyomorához, hiszen olyan vállalásra kényszerítette őket, mely jócskán felülmúlta az erejüket. Ez a kényszer pedig nemcsak a családok elszegényedését, hanem szétesését is magával hozta, hiszen nemcsak a segítséget nyújtó szülők maradtak hoppon, de a születő gyerekek is megörökölték szüleik sorsát, és ők sem tudtak kitörni az utcából.

A szökés vagy az elvándorlás lehetetlen, s tudjuk ugyan, hogy a helyszín Debrecen környékén van, de éppúgy lehetne az ország más szegletében is. Ahogyan Tar is jellemzi az utca lakóit: „egy sovány rendőr, két pár tűzoltó, valamint egy félénk rabőr is lakik a régi soron, aztán az öregek, a többi az a rosszul öltözött félpaszty-félmunkás, akikkel tele az ország” (75. o.). Az utca lakói nem egy különleges rezervátumban élnek a falu peremén, hanem maga az ország vált rezervátummá: a Görbe utca ennyiben az egész, a Kádár-kor örökségével küszködő és a félrement rendszerváltás következményeit súlyosan cipelő ország szimbóluma. Nem csupán a félbemaradt házak s a velük együtt félbemaradt életek jelzik ezt, hanem a narrátor kommentárjai is, aki az egyes novellák szintjén ugyan nem teremt kapcsolatot, ám rálátása van az utca múltjára, jelenére, és ebből következően a jövőjére vonatkozóan is vannak elképzelései – noha az utóbbi nem igényel különösebb jóstehetséget. Mindezen túl azonban arra is képes, hogy ne különálló, elszigetelt esetként értelmezze az utca sorsát, hanem történelmi-politikai-gazdasági összefüggésekben, melyek által az szorosán kapcsolódik országos szintű tendenciákhoz, eseményekhez. A Görbe utca lakói számára éppúgy kizökkent a világ, ahogyan az egész ország számára.